

Kultūras ministres vizīte pie tautiešiem Austrālijā – valdības prioritāšu īstenošana un atspoguļojums

Piedaloties divu Austrālijas latviešu rīkotajos nozīmīgākajos pasākumos – Kultūras dienās un 3x3 saietā – kultūras ministre Žaneta Jaunzeme-Grende vienlaikus pildījusi trīs valdības Kultūras ministrijai (KM) uzdotās prioritātes – saikņu uzturēšanu ar latviešu diasporu, diasporas latviešu iesaisti Dziesmu un deju svētku procesā, kā arī radošo industriju lomas palielināšanu Latvijas eksportā.

Komandējuma mērķis – stiprināt saiknes ar diasporas latviešiem, aktualizēt Austrālijas latviešu ieguldījumu nacionālās identitātes saglabāšanā un stiprināšanā, sniegt informāciju par svarīgākajām aktualitātēm kultūras jomā Latvijā, īpaši vasarā gaidāmajiem Dziesmu un diasporas latviešu dalību tajos.

Diasporas jautājumi – svarīga Kultūras ministrijas prioritāte

Kopš integrācijas jautājumus no Tieslietu ministrijas ir pārņēmusi Kultūras ministrija (2011.gada 1.janvāra), ministres tiešajos pienākumos ietilpst arī saikņu uzturēšana ar Latvijas diasporu. Lai arī uzaicinājumi ar lūgumu apmeklēt dažādus latviešu diasporas pasākumus tiek saņemti bieži, saspringtā darba grafika dēļ ministre visos no tiem nevar piedalīties. Ž.Jaunzeme-Grende ir pirmā ministre no Latvijas, kura piedalījās Austrālijas latviešu Kultūras dienās, kuras kopš 1951.gada reizi divos gados notiek Ziemassvētkos un ir viens no nozīmīgākajiem latviešu diasporu vienojošiem pasākumiem Austrālijā.

Austrālija ar aptuveni 20 000 latviešu ir viena no lielākajām latviešu diasporām pasaulē un liela - aptuveni ceturtdaļa daļa no tiem ir Latvijas pilsoņu. Tas nozīmē šīs diasporas īpaši ciešu sasaisti ar Latviju un interesi par aktuālākajiem notikumiem, īpaši topošajiem grozījumiem Pilsonības likumā attiecībā uz dubulpilsonības jautājuma risināšanu, kas noteikta arī kā viena no valdošās koalīcijas prioritātēm.

Pašreizējie Pilsonības likuma grozījumi (kuri Saeimai šīgada sākumā jāpieņem 3.lasījumā) paredz, ka trimdas latvieši un viņu pēcnācēji var iegūt Latvijas pilsonību, saglabājot izcelsmes valsts pilsonību, proti, iegūstot dubulpilsonību. Latvijai ir jādara viss, lai tiktu saglabāta ne tikai ārvalstīs dzīvojošo latviešu latviskā identitāte, bet arī viņu valstiskā piederība, nostiprinot to ar LR pilsonību.

Īpaša uzmanība diasporas dalībai Dziesmu un deju svētkos

Attiecībā uz valdības KM uzdoto Dziesmu un deju svētku kontekstā, šī gada laikā ir jābūt izstrādātai Dziesmu un deju svētku procesa koncepcijai, kuras norisē ministre aicināja iesaistīties arī Austrālijā dzīvojošās latviešu diasporas pārstāvjus. Pēc 2013.gada Dziesmu un deju svētkiem rudenī plānota plaša konference ar mērķi izvērtēt svētku norisi no dažādiem aspektiem un iesniegt priekšlikumus nākamajiem svētkiem, kuri notiks Latvijas 100.dzimšanas dienas gadā. Gatavošanās Latvijas simtgades Dziesmu un deju svētkiem nepieciešama savlaicīgi, iesaistot visu latviešu diasporu atbildīgos pārstāvjus.

Ministre arī aicināja tautiešus apmeklēt Dziesmu un deju svētku laikā plānoto, Pasaules Brīvo latviešu apvienības un LTRK organizēto Pasaules latviešu ekonomikas un inovācijas

forumu. Pēc Ž. Jaunzemes-Grendes iniciatīvas tajā tiks iekļauta atsevišķa radošajām industrijām veltīta sadaļa. Iecerēts, ka foruma laikā tiks prezentēti Latvijas un diasporas latviešu veiksmīgākie radošo industriju piemēri, lai uzsvērtu kultūras pieaugošo lomu valsts ekonomiskajā attīstībā. Radošās industrijas ir strauji augošs sektors visā pasaulē un tajā labi sasniegumi ir arī daudziem latviešu izcelsmes uzņēmējiem.

Ministre informēja Austrālijas latviešus par uzsākto procesu Kultūras kanona atvēršanai un pilnveidošanai, kurā nozīmīga loma varētu tikt ierādīta arī ārvalstīs dzīvojošiem tautiešiem, kuri guvuši ievērojamus sasniegumus radošajā jomā (piemēram, arhitektūrā un dizainā), bet par kuru sasniegumiem Latvijā ir maz zināms.

Runā par tautiešiem nepieciešamo atbalstu

Ministre ar diasporas latviešiem pārrunāja, kā Latvija varētu iesaistīties un palīdzēt nākamo, 2014.gadā plānoto Austrālijas latviešu Kultūras dienu norisei Sidnejā. Ārzemju latviešiem ir ļoti ierobežota pieejamība Latvijas profesionālajai mākslai,niecīgā skaitā notiek Latvijas teātru un koncertorganizāciju viesizrādes ārpus Latvijas. Trūkst informācijas par kultūras dzīves norisēm ārpus Latvijas un īpaši veidotu mācību un izglītojošo materiālu par latviešu kultūru un tradīcijām diasporas jaunajai paaudzei, kurai ir niecīgas iespējas tikt ar vienaudžiem Latvijā un klātienē izzināt latvisko kultūrtelpu. Pašreizējā situācijā trūkst arī padziļinātu pētījumu, lai saprastu ārzemju latviešu vajadzības, vēlmi un iespējas saglabāt piederību latviskajai kultūrtelpai.

Tautieši norādīja, ka būtu nepieciešams izveidot vienas pieturas aģentūru, kas izpaustos tādējādi, ka Austrālijas latvieši varētu epastā iesūtīt jebkādus sev interesējošus jautājumus un operatīvi uz tiem saņemt atbildes.

2013. gada vasarā plānots konferences „Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai” turpinājums, kam Kultūras ministrija jau paredzējusi finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem – 3000 latu. Turpinot pagājušās vasaras diasporas konferencē, kurā piedalījās 60 pārstāvji no dažādām latviešu diasporas valstīm, iesākto darbu, KM tika organizētas vairākas tematisko grupu (izglītības, jaunatnes sadarbības, kultūras, novadnieku, ārpusskolas izglītības) tikšanās nodrošinot pēctecību konferencē izstrādātajiem sadarbības priekšlikumiem, kuru īstenošana turpinās dažādu iesaistīto ministriju (ĀM, IZM, EM) pasākumu ietvaros. Lai saikne nepārtrūktu, 2013.gadā paredzēta nākamā konference „Latvieši pasaulē – piederīgi Latvijai”, kuras sagatavošanas darbi jau ir uzsākti. Ministre aicināja tautiešus aktīvi iesaistīties šajā pasākumā un izteikt viedokli, kas un kādā veidā būtu uzlabojams pilnvērtīgā komunikācijā ar Latviju.

Informē par iespējām saņemt finansējumu radošajām industrijām

Attiecībā uz radošajām industrijām valdības izvirzītais uzdevums ir sasniegt 2% no Latvijas kopējā eksporta. Tieši diasporas latvieši ir tie, caur kuriem visveiksmīgāk var uzsākt komunikāciju un iegūtu kontaktus sadarbības sākšanai. Šogad Valsts Kultūrkapitāla fondā pirmoreiz iedalīti līdzekļi radošo industriju eksporta attīstībai - konkrēti 20 000 latu dizaina un arhitektūras eksporta veicināšanai. Ministre tikās ar vairākiem arhitektūras un dizaina

pārstāvjiem, kuri būtu gatavi piedalīties Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumā un dalīties ar savām zināšanām un kontaktiem.

Attiecībā uz iespējām Austrālijas latviešiem 2013.gadā piesaistīt ES fondu finansējumu – jau šobrīd, līdz ar ministres atgriešanos no komandējuma, ministrija ir saņēmusi pirmos jautājumus no tautiešiem par turpmākajiem soļiem, lai pretendētu uz šo finansējumu. KM administrētais ES programmas konkurss „Sadarbības projekti ar trešajām valstīm” iedibināts, lai atbalstītu starptautiskas dimensijas sadarbības projektus, kas vērsti uz kultūras vērtību apmaiņu starp ES dalībvalstīm un valstīm ārpus ES. Piesaistāmā finansējuma apjoms vienam projektam ir 50 000 – 200 000 eiro, un tas ļauj īstenot starptautiskus kultūras festivālus, ceļojošas izstādes, koncertus, mākslinieku mobilitātes u.c. projektus.

Veicina informācijas apmaiņu un sadarbību

Austrālijas vizītes laikā ministre piedalījās visos Austrālijas latviešu 54. Kultūras dienu pasākumos (2012.gada 26. – 31.decembris) – pasākuma atklāšanas dievkalpojumā, Kultūras dienu atklāšanas koncertā, kurā teica uzrunu; pieņemšanā Adelaides Latviešu namā „Tālava” un tai sekojošā atklāšanas ballē; Daugavas Vanagu Austrālijas valdes rīkotajās brokastīs; mākslas un foto izstādes „Austrālijas un Latvijas daba” atklāšanā; ģimeņu svētkos un tirdziņā Annesley koledžā; sarīkojumā „Lai dzied ģimenes!”, kurā piedalījās Austrālijas latviešu dziedošās ģimenes no Melburnas, Adelaides, Sidnejas; Sidnejas latviešu teātra izrādē „Pēc kaut kā cēla, nezināma”; radošās apvienības „Mūza” koncertā; tautas deju uzvedumā „Nāk rudentiņis”; Austrālijas latviešu sporta darbinieku kongresā; Trio „Šmite, Kārkle, Cinkuss” koncertā; Austrālijas latviešu skolotāju konferencē ALB namā (tika pārrunāta latviešu valodas apmācības iespējas, tehnoloģiju izmantošana valodas apmācībā, pieredzes apmaiņa starp visām latviešu skolām pasaulē); Kopkoru koncertā, kurā piedalījās Austrālijas latviešu sieviešu, vīru un jauktie kori; sadziedāšanās vakarā; Austrālijas un Jaunzēlandes latviešu federācijas delegātu sanāksmē; Kultūras dienu noslēguma pasākumā.

Pasaules latviešu ģimeņu saietā 3x3 (notika no 2013.gada 2. – 8.janvārim, ministre piedalījās 2.un 3.janvārī), kas ir viena no nozīmīgākajām kustībām, kura akcentē ģimenes lomu triju paaudžu – bērnu, vecāku un vecvecāku – griezumā, pulcējot latviešu ģimenes neatkarīgi no to dzīvesvietas pasaulē. Ministre uzrunā aicināja bērnus runāt latviski, cenšoties iedvesmot un pārliecināt, ka tieši no bērniem un jauniešiem būs atkarīgs, vai, mēs, latvieši, pastāvēsim vēl nākamajās paaudzēs.

3x3 saietu nozīme latvisko ģimeņu pulcēšanā un stiprināšanā ir sevi pierādījusi jau vairāku desmitu gadu garumā, un, Latvijai apzinoties un uzsverot savas latviskās identitātes priekšrocības pasaules kontekstā, būs arvien nozīmīgāka arī nākotnē.

Ministre tikās arī ar Adelaides pašvaldības vadību, lai pārrunātu atbalsta iespējas turpmāko Kultūras dienu rīkošanai, kā arī latviešu skolai, kas tiek sniegta jau šobrīd.

Komandējuma mērķis tādējādi izpildīts un sasniegts pilnībā.

Kā turpmākie soļi pēc vizītes plānotas šādas aktivitātes:

1. Operatīva informācijas sniegšana saistībā ar Dziesmu un deju svētkiem (atbildīgais – KM pārraudzībā esošais Latvijas Nacionālais kultūras centrs (līdz šā gada beigām KNMC));
2. Iesaistīt nākamo Dziesmu un deju svētku, kuri notiks Latvijas simtgadē 2018.gadā, rīkošanā un repertuāra veidošanā visu ārpus Latvijas esošo diasporu.
3. Oficiāli uzaicināt Austrālijas latviešus – radošo industriju pārstāvjus arhitektūrā un dizainā un citos piedalīties Pasaules latviešu ekonomikas un inovācijas forumā (atbildīgais – KM speciālisti).
4. Saeimas deputātu uzdevumā KM sākusi darbu pie Kultūras kanona paplašināšanas. Aicināt diasporas pārstāvjus no visas pasaules iesaistīties šajā procesā (atbildīgais – KM speciālisti).
5. Turpmāka sadarbība un informācijas sniegšana Austrālijas latviešiem saistībā ar KM administrēto ES programmas konkursu „Sadarbības projekti ar trešajām valstīm” (atbildīgais – KM speciālisti).
6. Turpmākie soļi, lai veidotu vienas pieturas aģentūru diasporas latviešiem visā pasaulē. Atbildīgais – KM sadarbībā ar Ārlietu ministriju un Izglītības un zinātnes ministriju, kuras arī ir atbildīgas par integrācijas projektiem.
7. Regulāri sadarboties ar latviešu lielākajām organizācijām – PBLA, ELA un PBLA reģionālajām pārstāvniecībām. Jau šobrīd KM uzsākusi produktīvu sadarbību ar šīm organizācijām vasarā gaidāmo Dziesmu un deju svētku dalībnieku un viesu kontekstā.